

Avdelning öst
Eva Kågström
eva.kagstrom@ivo.se

TYRESÖ KOMMUN
Socialförvaltningen

Tyresö kommun Socialnämnden
135 81 TYRESÖ

2014 -04- 15

Ärendet

Tillsyn av socialtjänsten, Barn och Ungdom, Tyresö kommun

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ställer följande krav på åtgärder. Socialnämnden ska säkerställa att:

- beslut fattas om att utredning enligt 11 kap 1 § socialtjänstlagen skall inledas eller ej efter inkommen anmälan utan dröjsmål, senast inom 14 dagar.
- om synnerliga skäl finns för att förlänga tidsperioden om 14 dagar för beslut att inleda eller inte inleda utredning, ska det framgå av dokumentationen.
- att det av dokumentationen framgår att skyddsbedömning gjorts omedelbart.

Redovisning av vidtagna åtgärder ska ha inkommit till IVO senast den 27 maj 2014. Om socialnämnden i Tyresö kommun inte uppfyller de i beslutet ställda kraven kan IVO komma att utfärda ett föreläggande med vite.

Bakgrund

IVO, Avdelning öst, har beslutat om en egen initierad tillsyn av några kommuners arbete med anmälningar gällande barn och unga med anledning av de ändringar i socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 januari 2013. Syftet med granskningen är att se hur nämndens i sitt arbete med inkomna anmälningar gällande barn som riskerar att fara illa, lever upp till de nya bestämmelserna i 11 kap 1a § socialtjänstlagen. Vidare kommer IVO att granska hur barn synliggörs och kommer till tals under förhandsbedömningen. Granskningen är begränsad till att endast avse anmälningar som efter förhandsbedömning avslutats med beslut om att inte inleda utredning.

Underlag

Inför tillsynen har IVO begärt och fått in statistik över inkomna ansökningar/anmälningar för hela 2013.

Vid inspektionen i Tyresö kommun, socialnämnden, den 7 februari 2014 intervjuades enhetschefen och en socialsekreterare vid mottagningsenheten vid barn och ungdom. 25 förhandsbedömningar granskades avseende barn och unga 0-18 år.

Granskade förhandsbedömningar gäller anmälningar som inkommit till nämnden under perioden 1 oktober – 31 december 2013. En återkoppling av vad inspektörerna sett i granskningen genomfördes i slutet av dagen till enhetschefen.

Efter inspektionen har nämnden skickat in mottagningsenhetens rutiner, en handlingsplan avseende samverkan socialtjänst och skola/förskola och en organisationsskiss. IVO har till viss del haft dessa handlingar som underlag för sitt beslut.

IVO:s inspektionsprotokoll har faktagranskats av de intervjuade. Beslutsunderlag har kommunicerats förvaltningen den 26 mars 2014 och svar har inkommit den 27 mars 2014.

Redovisning av tillsyn

Organisation

Inom Tyresö kommun finns en avdelning för Individ- och familjeomsorg. Avdelning består av sju enheter där mottagningsenheten med PUT/Asyl utgör en egen enhet. Mottagningsenheten har funnits sedan 2009. Till mottagningen inkommer alla nya anmälningar och ansökningar avseende barn och unga 0-20. Anmälningar som inkommer i pågående ärenden överlämnas till ansvarig arbetsledare vid utredningsenheten.

Mottagningsenheten består av en enhetschef och fyra socialsekreterare. Tre av socialsekreterare har arbetat inom mottagningen sedan starten 2009. De har alla lång erfarenhet av arbete med barn och unga. De intervjuade beskriver att de inom enheten haft möjlighet att upparbeta arbetsätt som de anser fungerar väl. Mottagningsenheten har rutiner för sitt arbete med ansökningar och anmälningar. Rutinen är reviderad 2014-01-16.

Den uppföljning som sker avseende enhetens arbete med förhandsbedömningar ansvarar enhetschefen för. Enhetschefen för pinnstatistik, följer upp antal ärenden som inkommit och kontrollerar hur länge en förhandsbedömning pågått. Mottagningen har gemensamma ärendekonferenser där de går igenom aktuella ärenden. När det gäller det ledningssystem för kvalitetsarbete som håller på att upprättas inom kom-

munen kommer Individ och familjeomsorgen att involveras i detta arbete under 2014.

Samverkan

Mottagningen har i december 2013 avslutat ett projekt där de i samverkan med skolan utarbetat arbetssätt för att identifiera barn i våldsutsatta miljöer. En handlingsplan för samverkan skola/förskola och socialtjänst har upprättats och den innehåller en struktur för hur konsultation och anmälningar ska ske dem emellan avseende barn som riskerar att fara illa. Detta arbete har bl.a inneburit att de idag i en större omfattning åker ut till skolorna för konsultation. Enligt de intervjuade har anmälningar av ärendeslaget Våld i nära relationer ökat i och med projektet och de flesta av dessa anmälningar leder också till att utredning inleds. I handlingsplanen framgår att barnet, vid konsultation, alltid är anonymt dock inte personal. Det står vidare att det är till fördel för skolan/förskolan att man har konsulterat socialtjänsten – då är det socialtjänsten som får ta ansvar för att man uppmanat skolan/förskolan att göra en anmälan.

Mottagningen medverkar även i ett projekt kring barn som har föräldrar med missbruksproblem. Även detta projekt har inneburit att fler anmälningar avseende barn som lever med missbrukande föräldrar inkommit och att fler utredningar inleds.

Mottagningen har i övrigt samarbete med polis, BVC, MVC och psykiatri via projektet Sköra föräldrar. De intervjuade tycker att de har hittat arbetssätt som gör att de kan vara tillgängliga för samarbetspartners.

Förhandsbedömningar

Av statistik framgår att antalet anmälningar som inkommit till socialtjänsten i Tyresö kommun under 2013 var 1169 st. Mottagningsenheten har hanterat 1108 av dessa och 61 st har varit anmälningar som inkommit i pågående utredningar och har överlämnats till utredningsenheten för bedömning. Av statistiken framgår att utredning inletts i 533 anmälningar/ansökningar (ca 48%). Flest antal anmälningar inkommer från polisen, därefter står skola, sjukvården och anhöriga för ett stort antal anmälningar.

Tidsgräns

De intervjuade beskriver att de inte alltid hinner med att fatta beslut att inleda eller inte inleda utredning inom 14 dagar. Innan lagförändringen hade mottagningsenheten som mål att fatta beslut efter förhandsbedömning inom tre veckor. Ett skäl till att bedömningarna kan ta tid är att familjerna inte alltid anser att de kan komma på samtal inom 14 dagar vilket fördröjer handläggningen. Vidare är det ibland mottagningens arbetssituation som är skälet till att de ej klarar av tiden. För att leva

upp till lagens nya tidskrav i förhandsbedömningarna arbetar mottagningen idag mer med prioriteringar. Detta innebär bl.a att unga 18-20 år prioriteras i mindre omfattning. Tidigare har mottagningen haft gemensamma besök med polisen, den unge och dennes föräldrar när det gäller barn under 15 år som begått brott men detta sker inte i samma utsträckning idag. Ett förändrat arbetssätt innebär att de idag oftare skickar brev till familjerna där de erbjuds att höra av sig om de har frågor eller har behov av stöd.

De intervjuade beskriver att de värderar möten med familjerna högt och att de därför strävar efter att träffa vårdnadshavarna och i vissa fall barnen när en anmälan inkommit. De menar att ett bra möte ger förutsättningar för ett bra fortsatt samarbete mellan familj och socialtjänst om anmälan innebär beslut om att utredning ska inledas. Vidare har de erfarenhet av att många familjer är mer benägna att återkomma till mottagningen om de behöver råd eller stöd. Mottagningen har möjlighet att erbjuda råd och stödsamtal vid max tre tillfällen.

IVO granskade 25 förhandsbedömningar där beslut fattats att inte inleda utredning. Av dessa ärenden hade 15 anmälningar inkommit från polisen och övriga från vuxenpsykiatri, sjuk- beroendevård, anonyma och skola.

I 13 av de 25 förhandsbedömningarna hade nämnden beslutat att inte inleda utredning inom 14 dagar. När det gäller de övriga tolv var handläggningstiden mellan 16 och 31 dagar. Inte i någon av de granskade förhandsbedömningarna framgår om det funnits några synnerliga skäl till att beslutet tagit längre tid än 14 dagar. Samtliga beslut var underskrivna av enhetschefen.

Mottagningsenheten har i alla förhandsbedömningar tagit kontakt med vårdnadshavare, och i de flesta ärenden har ett möte eller telefonsamtal genomförts. I en förhandsbedömning har nämnden skickat brev till vårdnadshavarna med information om anmälan och att i de fall de önskar kontakt/är i behov av stöd är de välkomna att kontakta mottagningen. Denna anmälan avsåg ett snatteri. Av intervjun framgår att mottagningen tidigare erbjudit alla föräldrar och barn ett möte, men i och med att det nu är ett lagkrav att beslut ska fattas inom 14 dagar händer det att möten med vårdnadshavare och ungdomen ersatts med ett informationsbrev, detta efter en bedömning av anmälan.

Skyddsbedömning

Av intervjun och rutinen framgår att en handläggare ansvarar dagligen för jourtelefonen samt kontrollerar fax och post. Den som tar emot en anmälan gör en omedelbar skyddsbedömning. Om en anmälan bedöms allvarlig sker bedömning kring vad som ska göras tillsammans med de

andra kollegorna och chefen inom enheten. De intervjuade beskriver att datum för skyddsbedömning nog inte framgår så tydligt i dokumentationen.

Av granskningen framgår att förhandsbedömningen dokumenteras i BBIC-dokumentet "Anmälan/information på annat sätt". I samtliga av de granskade förhandsbedömningarna har nämnden i dokumentet kryssat för att de tagit ställning till ifall barnen har behov av omedelbart skydd. En bedömning finns i de flesta förhandsbedömningarna men av formuleringarna är det svårt att utläsa att den skett skyndsamt. Exempel på några dokumenterade skyddsbedömningar är; "*det framkommer ingen oro för skyddet i förhandsbedömningen*", "*modern skyddar barnen*". I några ärenden framgår dock att man tagit kontakt med vårdnadshavare samma dag eller dagen efter en anmälan inkommit och då tagit in information för att få en kompletterande bild av barnets situation. I dessa förhandsbedömningar har IVO uppfattat att skyddsbedömningen skett utifrån denna kontakt.

Av de granskade förhandsbedömningarna framgår vidare att nämnden inhämtar information kring tidigare kännedom. I några av de granskade förhandsbedömningarna har tidigare förhandsbedömning bifogats.

Bedömningar

Av granskningen framgår att det finns en motivering till beslutet i samtliga förhandsbedömningar. Motiveringarna är individuella och de flesta bedömningarna utgår ifrån barnets behov av skydd och stöd. Några standardiserade motiveringar förekommer inte.

IVO har dock i sin granskning uppmärksammat två förhandsbedömningarna där motiveringarna till beslutet av IVO bedömts tveksamma.

Ett ärende gäller ett litet barn där fadern omhändertagits av polisen pga berusning och brott mot knivlagen. Tidigare anmälning och förhandsbedömning hade skett några månader tidigare och även vid detta tillfälle avsåg anmälan faderns mående och agerande i samband med alkoholintag. Förhandsbedömningen har fokus på faderns mående och situation och barnets situation är synliggjord i liten omfattning. Av motiveringen framgår bl.a att "fadern tillsammans med modern hittat strategier för att undvika att bli berusad och därmed riskera att hamna i situationer som leder till fara för honom själv och andra. Föräldrarna är inte i behov av stöd för närvarande".

Ett annat ärende gäller en snart 12 årig flicka vars pappa är misstänkt för flertalet brott i samband med att polisen stoppat honom efter att han framfört bil vårdslöst. Pappan uppvisar tecken på narkotikapåverkan när patrullen stoppar honom och i bilen påträffas en mindre mängd piller som är narkotikaklassade samt en yxa. Det framgår av polisanmälan att fadern har tidigare förekomst i register både gällande narkotikabrott

och påverkan av anabola steroider. Av förhandsbedömningen går inte att utläsa att någon skyddsbedömning gjordes i samband med att anmälan inkom. Handläggare vid mottagning- och vuxenheten träffar föräldrarna vid ett möte 16 dagar efter att anmälan inkommit. Förutom att man i samtalet pratar kring händelsen och faderns situation, ger föräldrarna sin beskrivning av flickans situation och de uppger att hon inte påverkats av händelsen. Av motiveringen framgår att föräldrarna som inte bor tillsammans, men som har delad vårdnad och delat umgänge, har en öppen och god relation samt ett gott samarbete kring flickan.

Barnens inställning

Av de granskade förhandsbedömningarna gällde 16 stycken barn i åldern 0-12 år och nio stycken unga 13-17 år. Nämnden har under sin förhandsbedömning pratat med ett barn 0-12 år. Bland de äldre barnen har man pratat med sex barn och deras inställning har redovisats.

Flera av förhandsbedömningar (9 st) handlar om föräldrars mående och beteende. I en av dessa framgår att barnet blivit kallad till samtal men att vårdnadshavaren ej önskat att barnet ska få kännedom om det inträffade.

En anonym anmälan avser en 16 årig flicka där det framgår att hon inte får sina behov tillgodosedda bl.a avseende tillgång till mat. Av förhandsbedömningen framgår att nämnden har ett telefonsamtal med fadern som förmedlar att innehållet i anmälan ej stämmer. Något samtal med flickan har inte skett, det framgår inte om nämnden försökt få kontakt med flickan. Av bedömningen framgår att det inte föreligger skäl för nämnden att vidta ytterligare åtgärder då fadern uppger att han tillgodoser flickans behov. Av beslutet framgår att fadern delgetts beslutet att inte inleda utredning. Det framgår vidare att flickan ej delgetts beslutet.

I återkopplande samtal med enhetschefen framgår att de önskar prata med barn i fler ärenden. Tidigare, innan 2012, när det fanns en separat barnenhet hade de tveksamheter till att mottagningen pratade med barnen, men mottagningen var då av den uppfattningen att det i vissa lägen var nödvändigt för att kunna göra en skyddsbedömning. Någon ny diskussion kring denna fråga har mottagningsenheten och den nya utredningsenheten inte haft.

Anmälningsmöten

Mottagningsenheten har utvecklat sitt samarbete med skolorna och förskolorna vilket inneburit att de anmälningar som skolan idag gör oftast innehåller sådan oro att utredning inleds. Vid dessa anmälningar sker anmälningsmöten. Av de granskade förhandsbedömningarna var endast en anmälan från skolan och ett anmälningsmöte hade genomförts. Anmälningsmöte hade inte genomförts i någon av de övriga anmälningar-

na. Tidigare har nämnden haft gemensamma möten med polis när det gäller barn under 15 år som misstänkts för brott, men detta sker i mindre omfattning idag.

Av mottagningens rutin framgår att vid kontakt med vårdnadshavare ska information ges om att anmälaren kommer att erbjudas att närvara vid mötet för att berätta om sin oro.

Skälen för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

11 kap. 1, 1a och 2 §§ SoL

11 kap. 10 § SoL

14 kap. 1, 1a och 1b §§ SoL

2 kap. 1 § och 5 kap. 2 § SOSFS 2011:9

Prop. 2012/13:10 om Stärkt stöd och skydd för barn och unga

Bedömning

Tidsgräns och skyddsbedömning

Nämnden har enligt 11 kap. 1a andra stycket SoL en skyldighet att besluta att inleda eller inte inleda utredning, om det inte finns synnerliga skäl, inom 14 dagar efter det att anmälan har kommit in. Dokumentationsgranskningen har visat att det i nästan hälften av anmälningar tog mer än två veckor att fatta beslut. Detta innebär att nämnden inte uppfyller kraven på 14 dagar vilket är en brist.

Av samma paragraf framgår att nämnden, om det finns synnerliga skäl, kan förlänga tidsperioden på 14 dagar. Det framgår dock av propositionen att denna möjlighet skall tolkas restriktivt och endast kan bli aktuell i rena undantagsfall. IVO kan inte av dokumentationen i någon av de förhandsbedömningar som överskridit tiden 14 dagar, utläsa att nämnden tagit ställning till om det i något fall förelegat synnerliga skäl vilket enligt IVO är en brist.

När en anmälan enligt 11 kap. 1 § SoL rör barn eller unga ska socialnämnden enligt 11 kap 1 a SoL genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov omedelbart skydd. En sådan bedömning skall dokumenteras. Av propositionen till lagförändringen framgår att med genast menas samma dag eller senast dagen efter.

Av intervjun och rutiner framgår att nämnden gör bedömningar kring behov av omedelbart skydd när en anmälan inkommer. Dokumentation av dessa bedömningar sker i viss omfattning. IVO konstaterar dock att det av dokumentationen i merparten av de granskade förhandsbedömningarna inte går att utläsa när skyddsbedömningen skett. Enligt IVO har nämnden inte i sin helhet hittat arbets sätt som möjliggör efterlevnad av dokumentationskravet i 11 kap 1 a § SoL.

Barnens inställning

Av 11 kap. 10 § framgår att när en åtgärd rör ett barn ska barnet ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Detta gäller inte enbart barn som är under utredning eller har en biståndsbedömd insats. Det gäller även barn som det finns oro kring och som socialtjänsten har att bedöma om det kan finnas behov av åtgärder.

Utifrån intervjuer och granskade handlingar framgår att nämnden när det gäller de äldre barnen i stor utsträckning tagit del av deras inställning under förhandsbedömningen. Det finns dock ett ärende där IVO anser att nämnden borde ha inhämtat den unges inställning och beskrivning av sin situation. Detta gällde en 16 årig flicka, det framgick inte heller ifall det fanns skäl till att inte prata med flickan.

När det gäller de mindre barnen är det endast i två ärenden där det tydligt framgår att nämnden pratat med ett barn eller att barnet ej deltagit utifrån att föräldern inte ansett att barnet ska medverka. IVO har i några av de förhandsbedömningar som gäller de mindre barnen förstått att det funnits skäl av inte samtala med barnet, men detta bör enligt IVO dokumenteras på ett tydligare sätt. IVO anser att detta är ett utvecklingsområde för nämnden.

Bedömningar

Av 11 kap. 1 § SoL följer att socialnämnden utan dröjsmål ska inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. IVO har i sin granskning funnit två ställningstagande som bedöms som tveksamma utifrån de uppgifter som framkommer i ärendet. De ärenden som IVO avser framgår på sid 5. IVO anser att det utifrån anmälningarnas art varit befogat att närmare utreda barnens behov av stöd och skydd. Nämnden har ett långtgående utredningsansvar och i de fall nämnden gör bedömning att en utredning inte ska inledas ska motivering ha fokus på barnets situation.

Anmälningssmötet

Av 14 kap. 1 a SoL framgår att nämnden bör erbjuda barnet, vårdnadshavare och den som gjort anmälan enligt 14 kap. 1 § SoL ett möte om det med hänsyn till barnets bästa är lämpligt. Av mottagningens rutiner framgår att förälder ska informeras om att anmälaren kommer att erbjudas att vara med vid ett möte för att överlämna information. IVO uppfattar denna skrivning som en ambition från nämnden att ha anmälningssmötet. IVO har dock bara i ett ärende funnit att anmälningssmöte

skett. Det har inte heller av dokumentationen framgått att erbjudande av möte skett till anmälaren. Det är inget lagkrav att anmälningsmöte ska hållas men IVO anser att detta är ett förbättringsområde för nämnden, speciellt då man i rutinen beskrivit detta som ett arbetssätt.

Samverkan

Av granskningen framgår att nämnden idag har utarbetat arbetssätt tillsammans med skolan när det gäller anmälningsförfarandet. IVO har i den handlingsplanen som upprättats tillsammans med skolan noterat en skrivning där det står ”att det är till fördel för skolan/förskolan att man har konsulterat socialtjänsten – då är det socialtjänsten som får ta ansvar för att man uppmanat skolan/förskolan att göra en anmälan”. Utifrån denna skrivning vill IVO förtydliga den anmälningskyldighet som skolan har enligt 14 kap 1 § socialtjänstlagen och att socialtjänsten inte kan överta det ansvaret.

IVO anser avslutningsvis att nämnden har en god ordning i sina kronologiska pärmar. IVO har vidare noterat att nämnden har utarbetat arbetssätt där de ”hittar” tidigare förhandsbedömningar som de därmed kan ta in som en del i sitt beslutsunderlag i de fall barnet aktualiseras på nytt.

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Agneta Krantz. I den slutliga handläggningen har inspektörerna Eva Stoor-Karlberg, Ulla Barr och Jenni Ralph deltagit. Inspektören Eva Kågström har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Agneta Krantz

Eva Kågström